

Tako-osien näyttely

TAATAN-TAKOMAT

Taatan-takomat on sukuumme liittyvä näyttely, joka laitetaan esille aina sukujuhlissa.

Esillä olevista kuudesta osasta on hyvä syy uskoa, osasta on tietoaikin, että ne ovat Vanha-Taatan omaa työtä ja tuotantoa.

Taatan-takomat, osa 1 : Vasara

Taata toi mukanaan Faarista Oripäähän tullessaan yhden tärkeimmistä sepän työkaluista : pajavasaran. Sitä ilman ei seppä pärjää!

Sillä sitten saa tehtyä seuraavan vasaran, vaikka tämän tässä näytillä olevan ...

Taata oli saanut Faarissa maaherra Gabriel Anton Cronstedtiltä kyläsepän oikeudet.

Taikka silloinhan hän vielä oli Faarin Kaarle. Teki Faarin sepänhommat ja myös muuallekin rahtihommia. Maine alkoi karttumaan : taitava mies ahjon äärellä.

Sitten kutsui Karoliina ja Oripää; kyläsepän hommat vaihtuivat torpparielämäksi, mutta läpi elämänsä sepäntyöt olivat Taatalle tärkeitä ja tarpeellisia puhdetöitä.

7.10.1854 Turussa

Maaherran valtakirja till sockensmed Carl Gustaf Jacobson, K yrö Faari

... on osoittanut kykeneväisyytensä ammatin vaatimissa taidoissa

... nimismies K .J. Fagerströmin suosituksesta

... Marttilan käräjäoikeuden päätöksellä 23.9.1854 hänen anomuksensa on hyväksytty

... velvoitetaan ilmoittautumaan käsityöläisveron maksajaksi

Turun ja Porin Läänin maaherra

Gabriel Anton Cronstedt

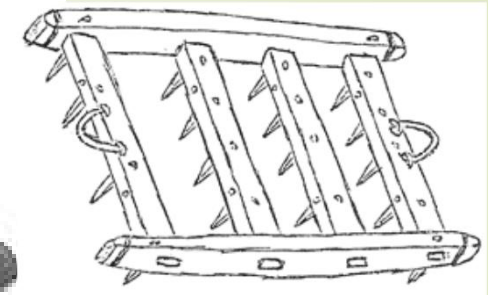
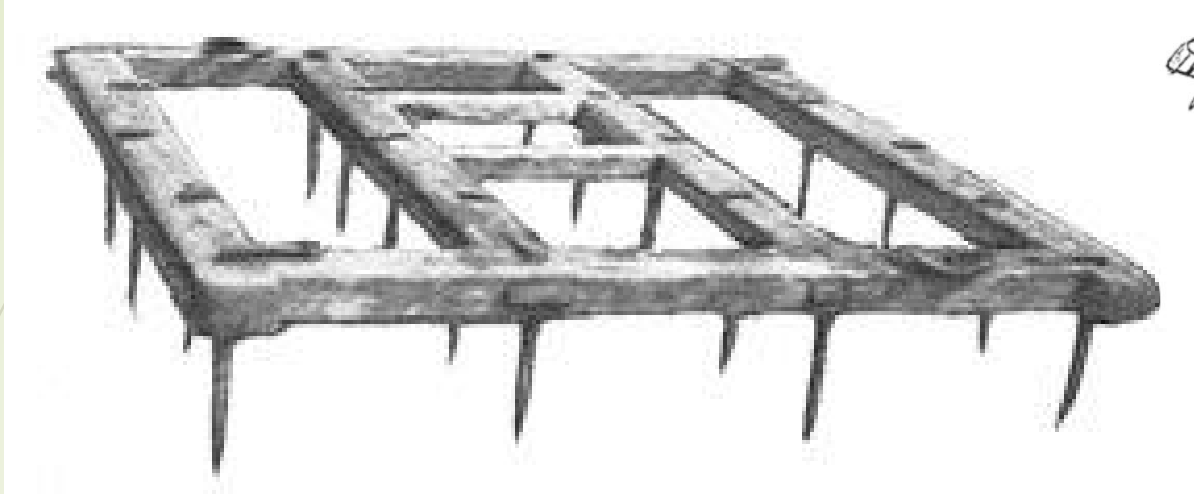
Taatan-takomat, osa 2 : Mäkimattilan ulko-oven avain

"Nyt oot Kaaleppi tehny semmotten torpan, ettei sen lukittamiseen enää pelkkä harja riitä!"

Näin paasasi Veräjänkorvan Reetrikki Taatalle kun Mäkimattilan torppa oli ensimmäisen kerran uudelleentalmistunut Laomäen syrjään. Vanha Mäki-Matin tekemä torpantekele kun oli ollut niin laho ja vino joka suuntaan, että pakko oli uusi tehdä. Hannan hienovaraista motkotusta kun ei kovin kauaa jaksanut seppä kuunnella. Ryhtyi siis torpanrakentajaksi... Ja teki itse avaimen ulko-oveen.

Taatan-takomat, osa 3 : Raamiäkeen piikki

Raamiäes

Länsi-Suomessa pellot äestettiin kyntöjen välillä jo vanhastaan puupiikkisellä äkeellä. Risuäkeen ensimmäinen syrjäyttäjä *raamiäes* (ruots. *harv*) kuulune Pohjolaan varhaiskeskiajalla etelän suunnalta omaksuttuihin maatalousvälineisiin. Sitä käytettiin kylvösiemenen multaukseen, kylvöalustan valmisteluun, rikkaruohojen vastustamiseen, elonkorjuujätteen ja navettasonnan hajottamiseen ja maahan sekoittamiseen sekä maanpinnan tasoittamiseen.

Varsinais-Suomeenkin jäykkärunkoinen ja painava raamiäes omaksuttiin keskiajalla. Laitteessa oli tappimaiset puupiikit. Kuninkaankartanoiden ja mallitilojen äkeissä mainitaan jo 1500-luvulla rautapiikit, jotka yleistyivät Pohjanmaalla jo 1700-luvulla, mutta Varsinais-Suomen talonpoikaistiloilla vasta 1800-luvun alkukymmenillä. Ne osoittivat paremmuutensa etenkin savikkomailla.

Taatan-takomat, osa 4 : Ässäkoukku, pariaisan vetopuun päihin

Pariaisan vetopuu on koivupuusta muotoiltu vetopuu, jonka molemmissa päissä lenkillinen vetokoukku, ässäkoukku.

Kuvassa lisäksi vetopuun keskellä ruuvikiinnitteinen lenkki, jossa reen vetoon sopiva, sepän takoma "S" -päinen vetokoukku.

Taatan-takomat, osa 5 : Kiesien metallinen runko-osa

Tämä taontatyö on ollut jo melkomoisen tarkkaa hommaa: varsinaista hitsaamista kun ei voinut suorittaa, niin esim. naulat Taata takoi kiinni runkoon ja muutenkin; puuliitoksetkin ovat vallan hienoja.

Kuvassa eivät ole Mäkimattilan kiesit, mutta vastaavanlaisilla Taata on joukkoineen ajellut. Takana pyhäkäyttöön tehdyt, edessä arkisemmat pelit.

Taatan-takomat, osa 6 : Alunperin tuntematon tako-osa

Arvaa, vai peräti tiedätkö,
osan nimen tai sen alkuperäisen käyttötarkoituksen ?

Tällainen kilpailu oli ensimmäisessä sukujuhlassamme Yläneellä 2015.

Parhaan selvityksen tuntemattomasta taoksesta teki Mauno Jalonen,
ja hänen mukaansa esine oli Taatan takoma nuottiavain.

Juhlahumussa tuloksia arvioinut raati Päivi Bakker, Timo Mäkimattila ja Kyösti Mäkimattila oli täysin yksimielinen kilpailun parhaasta vastauksesta.

Mauno palkittiin juhlallisesti kahvepaketilla!

Kaikki esillä olevat esineet haettu Oripään Mäkimattilan vajasta tätä näyttelyä varten.